

BOUWSTEEN IX

Respect voor jongeren

DOOR ALI EL BOUCHTTAOUÏ EN POLI ROUMELIOTIS

“De referentiekaders van allochtone jongeren worden doodgezwegen, in de schoolcurricula, in de media, overal.

Verwondert het dan dat vele jongeren met een identiteitscrisis kampen?

We weten niet wie we zijn en waarop we trots kunnen zijn.”

Deelnemer aan de workshop jongeren op de Open Forumdag 2005

IDENTITEIT BIJ MAROKKAANSE JONGEREN

“Bij jongeren van de tweede generatie gaat het echter niet over de vraag *of* zij Marokkaan zijn *of* Belg zijn maar wel over de vraag *in welke mate* zij zich Marokkaan en *in welke mate* zij zich Belg voelen. Volgens deze visie bestaat etnische identificatie dus uit twee dimensies: identificatie met de Marokkaanse groep en identificatie met de Belgische groep. Volgens dit tweedimensionaal identiteitsmodel is het dus wel mogelijk dat mensen een dubbele etnische identificatie ontwikkelen, namelijk wanneer zij zich met beide etnische groepen sterk identificeren.”

bron: *Sociale identiteit en belang gehecht aan nationaliteit: een onderzoek bij Marokkaanse jongeren in België in Migratie, zijn wij uw kinderen? Identiteitsbeleving bij allochtone jongeren*, Acco Leuven, 2003.

BELEIDSKADER

Het jeugdbeleid heeft pas recent zijn eigen plaats binnen het Vlaams beleid gekregen. Sinds 1999 is er sprake van een minister die voor Jeugd bevoegd is. Voordien was het Vlaams jeugdbeleid nogal versnipperd omdat het eerder aan de provincies en de gemeenten werd overgelaten.

In 2001 werkte de Vlaamse Gemeenschap – naar analogie met wat de gemeentebesturen doen – voor het eerst een Vlaams Jeugdwerkbeleidsplan uit ter concretisering van de beleidsnota.

In de eerste beleidsnota 2000-2004 lag de nadruk voornamelijk op de empowerment van de jeugd door middel van jongerenparticipatie. De nota stelde meteen dat interculturaliteit in Vlaanderen een gegeven is waar men niet meer om heen kan. Voor het eerst was er sprake van het ‘kleuren’ van het jeugdbeleid. Zelforganisaties van allochtone kinderen en jongeren moesten recht krijgen op volwaardige bestaans- en ontwikkelingskansen. Binnen deze zelforganisaties zouden meisjeswerkingen extra aandacht krijgen.

Onder minister Bert Anciaux werden de koepelstructuren van het jeugdwerk grondig hervormd. Dat resulteerde in een *Steunpunt Jeugd* en een *Vlaamse Jeugdraad*. Het Steunpunt Jeugd (1 januari 2002) heeft een verzamel- en onderzoeksfunctie. Daarnaast stimuleert en begeleidt het allerlei activiteiten en initiatieven ter bevordering van de jeugdcultuur en de ondersteuning van de jeugdsector. Het Steunpunt Jeugd heeft verschillende diversiteitscampagnes opgestart gericht op jongeren. In februari 2003 werd de campagne *Gelukkig allemaal anders* opgestart. De campagne *Respect comes back to you!* liep in 2004. In 2006 werd onder de Europese vlag *All different, all equal* het startschot gegeven voor de campagne *Allemaal anders, allemaal gelijk*, met de mascottes Mo & Mie Bizar.

Ten slotte richtte het Steunpunt Jeugd ook een denktank diversiteit op met als doel na te gaan op welke wijze ‘diversiteit’ binnen de sector ingevuld kon worden.

De Vlaamse Jeugdraad (1 januari 2002) is het adviesorgaan van de Vlaamse Regering voor alle materies die betrekking hebben op kinderen en jongeren. Zowel scholieren als studenten zijn in de Vlaamse Jeugdraad vertegenwoordigd.

De tweede beleidsnota 2004–2009 versterkt de bestaande accenten: “Het Vlaams jeugdbeleid wil bijdragen tot de optimale participatie, ontplooiing en ontwikkeling van alle kinderen en jongeren, als individu en in formele en informele groepen. Het besteedt bijzondere aandacht aan het belang van maatschappelijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid. Het is gebaseerd op vertrouwen in de mogelijkheden en geloof in de grote diversiteit van de jeugd. Die wordt beschouwd als volwaardige actor en mede-eigenaar van de samenleving.”

In deze nota wordt diversiteit ook omschreven. Er wordt afstand genomen van de monocultuur als ideaal maar ook de multiculturele samenleving is niet het streefdoel. Het nieuwe ideaal heet de

interculturele samenleving: “Een interculturele samenleving daarentegen werkt actief aan het samen-leven van mensen en culturen. Dit concept gaat ervan uit dat culturen maar kunnen evolueren als ze zich – zo vanzelfsprekend maar ook zo vergaand mogelijk – bewust laten voeden door en zélf interessant voedsel geven aan andere culturen waarmee ze in contact komen of samenleven. Daarom schuiven wij het model van de interculturaliteit ook in het jeugd- en cultuurbeleid expliciet als doelstelling naar voren. Investeren in gemeenschapsvorming en (inter)culturele activering vormt een belangrijke aanzet tot reëel en positief interculturele samenleving, waarin elke mens centraal staat.”

Interculturaliteit vormt de rode draad doorheen alle beleidsbevoegdheden van minister Bert Anciaux. In 2005 lanceerde de minister het *traject culturele diversiteit* waaraan niet alleen de sector Jeugd, maar ook Cultuur en Sport participeerden. Concrete acties kregen vorm in het *actieplan interculturaliseren* dat op 20 februari 2006 voorgesteld werd. De minister nodigt de culturele instellingen en de jeugd- en sportverenigingen uit om hun werking meer op de etnisch-culturele diversiteit in de Vlaamse samenleving af te stemmen. De organisaties en instellingen dienen een duidelijke inspanning te leveren om hun raden van bestuur tegen juni 2008 zo samen te stellen dat er 10 procent leden met een ‘diverse achtergrond’ in zetelen. Ook op de Vlaamse adviesraden en beoordelingscommissies heeft hij de tienprocentregel als streefcijfer ingeschreven. Een andere belangrijke stap is het inschrijven van de interculturaliteit als extra beoordelingscriterium in alle decreten onder Anciaux’ bevoegdheid. Tot slot wordt één tiende van de projectsubsidies voor interculturele projecten voorbehouden op voorwaarde dat ze voldoen aan de algemene criteria.

Vanuit het Steunpunt Jeugd werd in september 2006 het platform interculturaliseren opgericht om de uitvoering en evaluatie van het actieplan interculturaliseren binnen de sector Jeugd verder op te volgen. De denktank diversiteit is hierin opgegaan.

Naast deze aandacht voor interculturalisering zijn er ook organisaties die specifiek of vooral met allochtone jongeren werken. Er bestaan verschillende zelforganisaties van jongeren of van studenten die zelf de emancipatie en participatie van jongeren willen bevorderen. Hun meerwaarde is analoog met de bijdrage van zelforganisaties in het algemeen. Veel van die lokale verenigingen werken zonder steun van de overheid of van andere donoren. Het Platform Allochtone Jeugdwerkingen (PAJ) verzamelt verschillende, voornamelijk Antwerpse, jeugdverenigingen. Ten slotte heeft het Steunpunt Allochtone Meisjes en Vrouwen (SAMV) specifieke aandacht voor de situatie van allochtone meisjes.

PIJNPUNTEN

Het is positief dat er van bij het begin van het gecoördineerd jeugdbeleid aandacht bestond voor diversiteit. Hoewel dit begrip aanvankelijk nog vaag omschreven werd, blijkt uit de tweede beleidsnota dat diversiteit een preciezer invulling heeft gekregen in de vorm van ‘interculturaliteit’.

Bovendien – nog belangrijker – wordt er een concreet actieplan aan gekoppeld. Dit bevat veelbelovende doelstellingen en acties. Het definiëren van resultaatgerichte doelstellingen mét streefcijfers is een belangrijke sterkte.

Het is nog afwachten wat op het terrein het resultaat zal zijn van het actieplan interculturaliseren. In elk geval moeten de acties en de effecten ervan systematisch worden opgevolgd, zodat evaluatie en bijsturing mogelijk is.

Het actieplan interculturaliseren moet veel uitdagingen realiseren. Organisaties en verenigingen van en voor jongeren moeten meer jongeren van verschillende etnisch-culturele achtergronden bereiken. Diversiteit in het aanbod moet meer zichtbaar worden. De deelname van allochtone jongeren aan participatie-initiatieven zoals de Vlaamse Jeugdraad moet groter worden zodat deze representatief worden voor de samenleving. Het personeel werkzaam in de jeugdsector moet de diversiteit van de samenleving weerspiegelen. Jongerenverenigingen van etnisch-culturele minderheden moeten hun eigen plaats in de jeugdsector vinden. Nu vormen ze door een gebrekkige, versnipperde of louter projectmatige steun het zwakke broertje in die sector.

Anderzijds moet er een meer doordacht beleid komen dat de versterking van zelforganisaties van allochtone jongeren beoogt. Deze verenigingen zijn onontbeerlijk in het proces van positieve identiteitsontwikkeling en het tegenwerken van de negatieve beeldvorming. Sterke jongerenorganisaties zullen voor emancipatie en empowerment zorgen. Deze verenigingen, die zich vaak nog in embryonale fase bevinden, vragen extra ondersteuning.

De steun voor allochtone jongerenverenigingen zal ook de participatie van deze groep bij het beleid en de dialoog met hen bevorderen. Vaak hebben allochtone jongeren het gevoel dat niemand naar hen luistert. Het is noodzakelijk dat het beleid de dialoog aangaat en ook rekening houdt met hun noden.

Interculturalisering en eigen (allochtone) verenigingen staan elkaar niet in de weg. Jongeren hebben het recht zich te verenigen op basis van hun identiteit en cultuur. Daarom verdienen de recente allochtone jeugd- en studentenverenigingen alle steun. Ze leunen het dichtst bij de jongeren aan en voelen ook aan welke problemen bij deze jongeren leven. Ze zijn dan ook essentieel voor het emancipatieproces.

Allochtone jongeren moeten ook een aandachtspunt zijn op andere beleidsdomeinen zoals onderwijs en werk, de strijd tegen racisme en discriminatie en media.

WAT HET MINDERHEDENFORUM DOET

De situatie van allochtone jongeren is onvermijdelijk een prioriteit voor het Minderhedenforum. De jongeren zullen immers de toekomst bepalen. Naast de werkingen die elders aan bod komen (onderwijs, tewerkstelling, media, ...) was er een specifieke werking rond allochtone jongeren. Op de Open Forumdagen van 2001 en 2003 was er telkens een werkgroep aan gewijd. Deze gingen dieper in op de mogelijkheden tot vrijetijdsbesteding voor jongeren. Tijdens de Open Forumdag van 2005 lag de nadruk op de identiteitsbeleving van allochtone jongeren en hun rol in de samenleving.

Het Minderhedenforum heeft altijd geijverd voor een verhoogde participatie van jongeren uit etnisch-culturele minderheden aan het vrijetijdsaanbod in al zijn facetten. We vertrekken daarbij vanuit het recht op ontspanning voor alle jongeren. Om dit waar te maken is een strenge aanpak van discriminatie in vrijetijdsegelegenheden nodig, met name in de horeca en in openbare zwembaden en fitnesscentra.

Daarnaast strijdt het Minderhedenforum voor een toegankelijker jeugdwerk dat rekening houdt met diversiteit. Het actieplan interculturaliseren, dat zeker een stap in de goede richting is, kwam mee tot stand dankzij input van het Minderhedenforum. Het Minderhedenforum werkte ook mee aan de denkgroep diversiteit van het Steunpunt Jeugd.

Het Minderhedenforum probeert nauw contact te houden met allochtone jeugd- en studentenverenigingen en hen bij de werking te betrekken. Zo willen we ook binnen onze eigen rangen de betrokkenheid van jongeren verhogen.